

Gelecekteki Rollerimiz, Hak ve Sorumluluklarımızın Değişimi

SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme · Konu kapsamındaki temel kavramları, modelleri ve ilişkileri örnekler üzerinden çözümler.

HATIRLAYALIM

- Gelecekte TÜBİTAK proje takımı öğrencisi, üniversite öğrencisi, millî sporcu, müzisyen, STK üyesi veya aile büyüğü gibi yeni roller üstlenebiliriz.
- Büyüklerimizle yapılan söyleşiler; kişinin zamanla yer aldığı grubun, rolünün, haklarının ve sorumluluklarının birlikte değiştiğini gösterir.

- Ailede rollerin doğru paylaşılması, her bireyin kendi rolünün gereğini yapması, sevgi ve şefkat gösterilmesi aile içi huzuru ve mutluluğu güçlendirir.
- Rollerin zaman içindeki değişimi açıklamalı tarih şeridiyle gösterilir; değerlendirme raporunda bu değişimin doğal bir süreç olduğu vurgulanır.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki çalışma araçlarını ve kavramları sağ sütundaki görevleriyle eşleştiriniz.

a 1. Söyleşi çalışması	a) Aile büyüklerinin geçmişten günümüze değişen grup ve rollerini öğrenme
e 2. Karton veya büyük kâğıt	b) Grup ve rollerdeki değişimin doğal bir süreç olduğunu konu sonunda ifade etme
d 3. Yapışkan not kâğıtları	c) Rollerimizin zaman içindeki değişimini hak ve sorumluluklarıyla birlikte gösterme
c 4. Açıklamalı tarih şeridi	d) Panodaki diğer grup tablolarında eksik görülen noktalara geri bildirim verme
b 5. Değerlendirme raporu	e) Grup üyelerinin birleştirdiği ortak rol tablosunu üzerine çizip panoya asma

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Gelecekteki rollerimiz, hak ve sorumluluklarımızla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Bireyin dâhil olduğu grup ve üstlendiği rol değiştiğinde hak ve sorumlulukları da değişir.	☒	☐
Gelecekte üstleneceğimiz yeni rollerin bugünkü ilgi ve becerilerimizle hiçbir bağlantısı yoktur.	☐	☒
Prof. Dr. Nevzat Tarhan, ailede herkesin kendi rolünün gereğini yapmasını tiyatro sanatçılarına benzetmiştir.	☒	☐
“Gelecekte dâhil olacağım gruplar ve rollerim” etkinliği harita okuma becerisini geliştirmek için yapılır.	☐	☒
Sınıf panosundaki tablolar incelenirken hak ve sorumluluklardaki benzerlik ve farklılıklara bakılır.	☒	☐

3 KISA CEVAP

Görseldeki gazete haberinde Prof. Dr. Nevzat Tarhan aile bireylerini neden tiyatro sanatçılarına benzetmiştir ve aile birliğini koruyan iki temel etken nedir?

HABER METNİ · AİLEDE ROL PAYLAŞIMI VE HUZUR

Tiyatro Benzetmesi (Prof. Dr. Nevzat Tarhan): Tiyatro sahnesindeki sanatçılar gibi ailede de anne, baba ve çocukların rolleri ayırdır; herkes rolünün gereğini yapar.
Çözüm Anahtarı: Ailede sevgi ve şefkat yaşatıldığında sorunlar kendiliğinden düzelir.

Tiyatro oyuncularını gibi ailede herkes rolünü yapar; rol paylaşımı, sevgi ve şefkat birliği korur.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki altı gelecek kartını inceleyen öğrencilerin ilgi alanlarıyla seçtikleri kart eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Kart 1 - Eğitim
TÜBİTAK proje takımında çalışan öğrenci	Kart 2 - Eğitim
Başarılı bir üniversite öğrencisi olmak	Kart 3 - Spor
Ülkesini temsil eden disiplinli millî sporcu
Kart 4 - Sanat
Müzik grubunda enstrüman çalan müzisyen	Kart 5 - Toplum
Topluma ve çevreye duyarlı STK gönüllüsü / üyesi	Kart 6 - Aile
Evlat ve torunlarına sevgilen aile büyüğü
- A)** Bilimsel deney ve araştırma yapmayı seven Mert — Kart 1 (TÜBİTAK proje takımı) **B)** Okul takımında düzenli antrenman yapan Ece — Kart 3 (Disiplinli millî sporcu)
- C)** Doğa koruma gönüllüsü olmak isteyen Arda — Kart 4 (Müzik grubunda müzisyen) **D)** İleride akademik eğitimini sürdürmek isteyen Selin — Kart 2 (Üniversite öğrencisi)

5 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun kavramlarla tamamlayınız.

hak **sevgi** **yapay** **doğal** **sorumluluk**

1. Bir rolün bireye kazandırdığı yetkilere **hak** denir.
2. Üstlenilen rolün gerektirdiği görevlere **sorumluluk** adı verilir.
3. Ailede **sevgi** ve şefkat yaşatıldığında sorunlar kolayca çözülür.
4. Zamanla grup ve rollerin değişmesi **doğal** bir süreçtir.

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki “Geçmiş ve Günümüz Karşılaştırma Tablosu” örneğine göre Elif’in anneannesinin durumundan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

GEÇMİŞ (Elif’in Anneanesi)	GÜNÜMÜZ (Elif’in Anneanesi)
Grup : Köy okulu · Okul korusu Rol : Öğrenci ve koro üyesi Hak / Görev : Eğitim alma / Ders çalışma	Grup : Aile ve akraba grubu Rol : Emekli öğretmen ve annenane Hak / Görev : Saygı görme / Rehberlik etme

- A)** Geçmişte üstlendiği öğrenci rolü, günümüzde hiçbir değişikliğe uğramadan sürmektedir. **B)** Yaşı ilerledikçe dâhil olduğu grup değişmiş; buna bağlı olarak hak ve sorumlulukları da farklılaşmıştır.
- C)** Köy okulundaki eğitim alma hakkı, yalnız aile büyüğü olduğunda ortaya çıkan bir haktır. **D)** Torunlarına rehberlik etme sorumluluğu, ilkökul öğrencisiyken üstlendiği temel görevdir.

7 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki söyleşi notlarından yararlanarak Kerem'in dedesinin geçmişteki ve günümüzdeki grup, rol, hak ve sorumluluk tablosunu tamamlayınız. İlk satır örnektir.

1. Çocukluk Dönemi	Okul grubunda öğrenci - Eğitim hakkı ve ders sorumluluğu
2. Gençlik Dönemi	Fabrikada işçi - Ücret hakkı ve zamanında üretim sorumluluğu
3. Günümüz (Aile)	Aile grubunda dede - Saygı görme hakkı ve torunlara rehberlik
4. Günümüz (Toplum)	Çevre derneğinde gönüllü - Söz hakkı ve ağaçlandırma görevi

Dönem	Yer Aldığı Grup ve Rolü	Hak ve Sorumluluğu
Çocukluk (Geçmiş)	Okul grubu — Öğrenci	Eğitim alma hakkı / Ders çalışma sorumluluğu
Gençlik (Geçmiş)	Meslek grubu — Fabrika işçisi	Ücret alma hakkı / İşini zamanında yapma
Günümüz (Aile)	Aile ve akraba grubu — Dede	Saygı görme hakkı / Torunlarına yol gösterme
Günümüz (Toplum)	Sivil toplum kuruluşu — Gönüllü üye	Söz hakkı / Çevre etkinliklerine katılma

8 SIRALAMA

Görselde verilen "Gelecekte Dâhil Olacağım Gruplar ve Rollerim" etkinliğinin uygulama basamaklarını 1'den 4'e kadar sıraya koyunuz.

1. Hayal Et	2. Tablo Doldur	3. Kartona Çiz	4. İncele ve Not Al
Meslek ve rol belirle	Grup, rol, hak, görev	Ortak tabloyu panoya as	Yapışkan notla bildir

- Hayal edilen gruplar için grup, rol, hak ve sorumluluk sütunlarından oluşan bireysel tabloyu doldurmak
- Grup arkadaşlarıyla tabloları birleştirerek ortak tabloyu büyük bir kartona çizip sınıf panosuna asmak
- Panodaki diğer tabloları üç inceleme sorusuna göre değerlendirip yapışkan notlarla geri bildirim vermek
- Gelecekte yapılacak mesleği, dâhil olunacak grupları ve bu gruplardaki rolleri hayal edip söylemek

9 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görseldeki rol geçiş şemasında okul basketbol takımındaki bir öğrencinin gelecekte millî sporcu veya antrenör olabileceği gösterilmiştir. Bu geçiş bugünkü becerilerle nasıl ilişkilidir?

Bugünkü Rolüm	Yakın Gelecek	Uzak Gelecek
Okul Basketbol Takımı	Gençlik Spor Kulübü	Millî Sporcu / Antrenör
Düzenli antrenman ve uyum	Müsabaka deneyimi kazanma	Ülkeyi temsil ve liderlik

Okul takımında kazanılan disiplin ve spor becerisi, gelecekteki millî sporcu rolünün temelidir.

10 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki değerlendirme raporu kartını tamamlayacak olsaydınız grup ve rollerimizin zamanla değişmesi hakkında hangi genel çıkarımı yazardınız?

KONU SONU DEĞERLENDİRME RAPORU FORMU
İncelenen Konu : Dâhil olduğumuz grupların ve rollerimizin zaman içindeki değişimi
Genel Sonuç Cümlemi :

Büyüdükçe yer aldığımız gruplar, rollerimiz ve hak-sorumluluklarımız doğal bir süreçle değişir.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki sınıf panosu inceleme kartında öğrencilerin cevap aradığı sorular verilmiştir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi pano incelemesinin amaçlarından biri değildir?

SINIF PANOSUNDAKİ ORTAK TABLOLARI İNCELEME SORULARI

- Soru : Öğrenciler gelecekte hangi gruplara dâhil olmayı hayal etmiş?
- Soru : Panoda benim daha önce tahmin etmediğim farklı roller var mı?
- Soru : Hak ve sorumluluklarda hangi benzerlik ve farklılıklar bulunuyor?

- (A) Arkadaşlarımızın gelecekte hangi gruplara katılmayı hayal ettiğini görmek
- (B) Kendi tahmin etmediğimiz farklı meslek ve sosyal rolleri fark etmek
- (C) Roller değiştikçe hak ve sorumluluklarda oluşan benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmak
- (D) Diğer grupların hazırladığı karton tabloları panodan kaldırıp yalnız kendi tablomuzu bırakmak

12 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde Can'ın hazırladığı "Rollerimin Tarih Şeridi" taslağı verilmiştir. Öğretmeni şeridin "açıklamalı tarih şeridi" ölçütüne uyması için hangi eksiği tamamlamasını istemiştir?

İlkokul (Geçmiş)	Ortaokul (Bugün)	Yetişkinlik (Gelecek)
Grup: İlkokul - Rol: Öğrenci	Grup: 6. Sınıf - Rol: Başkan	Grup: Hastane - Rol: Hekim
Hak ve Görev: (Yazılmamış)	Hak ve Görev: (Yazılmamış)	Hak ve Görev: (Yazılmamış)

- (A) Her dönemdeki grup ve rolün altına o rolün kazandırdığı hak ve sorumlulukları da eklemesini
- (B) Tarih şeridindeki tüm grup adlarını silip yalnızca doğum tarihini yazmasını
- (C) Gelecek döneme ait tahmin kutusunu şeritten tamamen çıkarmasını
- (D) Okul ve meslek gruplarını çıkarıp yalnız oyun grubunu bırakmasını

13 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle rol değişimini zaman sırasıyla gösteren aracın adını bulunuz.

Ailede sevgi ile birlikte sorunların çözümünü kolaylaştıran duygu

Ş E F K A T

Yetişkinlikte geçimi sağlamak için yapılan sürekli iş

M E S L E K

Grup içinde bireyin üstlendiği konum (öğrenci, evlat, sporcu vb.)

R O L

Toplumsal en temel birimi olan ve ilk katıldığımız sosyal grup

A İ L E

Grup, rol, hak ve sorumlulukların sütunlar hâlinde yazıldığı çizelge

T A B L O

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

Ş E R İ T

14 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Bugün 6. sınıf öğrencisi olan Zeynep, gelecekte çevre koruma alanında çalışan bir sivil toplum kuruluşunda proje yöneticisi olmayı hedeflemektedir. Zeynep'in bu hedefiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- (A) Bugünkü çevre kulübü üyeliği, gelecekte üstleneceği STK rolüne hazırlık sağlar.
- (B) Gelecekte proje yöneticisi olduğunda öğrencilik dönemindeki sorumlulukları aynen kalır.
- (C) Bir birey hayatı boyunca yalnızca tek bir sosyal gruba üye olabilir.
- (D) Sivil toplum kuruluşlarında üstlenilen roller bireye hiçbir sorumluluk yüklemes.